

СТАНОВИЩЕ

От доцент д-р Чавдар Христов, СУ „Св. Климент Охридски” – ФЖМК за дисертационния труд на **Стефан Кирилов Марков**, на тема „*Теоретични модели и парадигми в съвременния PR*” за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по научна специалност (Журналистика - Връзки с обществеността), шифър 3.5. „Обществени комуникации и информационни науки”.

Научен ръководител – доц. д-р Чавдар Христов.

Представеният дисертационен труд съдържа общо 243 страници, от които 229 страници изследователски текст и 14 – библиографска справка, която се състои от 180 научни източника на български, английски и немски език. Структуриран е от увод, шест глави и заключение.

„Теоретични модели и парадигми в съвременния PR” е успешен опит да се направи аналитичен преглед, с подчертано критичен ракурс на съществуващото теоретично знание в областта на връзки с обществеността. *Актуалната му значимост* се обосновава в няколко посоки: проследява трансформацията на широко разпространена социална технология в научна дисциплина; експлицира появата на разширяващ се кръг от изследователи, чиито основни търсения са в полето на теоретичните конструкции; запълва една теоретична празнина в българската научна литература по PR; очертава посоки за нови научни търсения, успоредно с практико-приложните разработки.

Амбициозната и трудна задача, която докторантът си е поставил е успешно решена, чрез *въвеждане на поредица от ограничения* – подбрани са най-важните и доминиращи в научната област теоретични модели; изключени са разработки с теоретико-приложен или дидактичен характер; изследователското внимание е съсредоточено върху англо- и немскоезични автори, които са с безспорна тежест в научната дисциплина PR.

Използваният исторически подход в аналитичния преглед на теоретичните концепти, е дал определена възможност *да се очертае развитието на теоретичната мисъл в научната област на PR за около 30 годишен период*, от самото ѝ зараждане до днес. Доколкото е известно, това е *един от първите опити* в това направление.

Сложните теоретични конструкти са *предадени на разбираем език, запазвайки същевременно научната стойност на текста*. Стил, който обикновено изисква висока степен на обмисленост, упорит труд и активна справочна дейност за постигане необходимата прецизност на изказа. В тази посока са и *ясно дефинираните общи и специфични към всеки раздел работни термини и понятия*.

Разбираемостта на текста е постигната и на по-високо ниво, чрез *разкриване на теоретичния фундамент, определящ изследователския дискурс на анализирани автори* в конструираните от тях теоретични модели и парадигми. Това обикновено са по-широки теоретични платформи, като критицизма, модернизма, постмодернизма,

конструктивизма, системната теория и т.н. Освен като ориентир за научно разбиране, тези мисловни направления са използвани от докторанта да постигне една по-обща класификация на анализирани теоретични модели и парадигми върху основата на опозицията „модернизъм-постмодернизъм“, което подрежда, рамкира експлицираното знание. Включително и да изяви съществуващата взаимовръзка между отделни и на пръв поглед напълно различни идейни конструкции (симетричен – феминистки модел и др.).

Към всяка една от анализирани парадигми в PR (симетричния, реторичния, критичния и постмодернисткия, феминисткия и европейския модели) е *подходено достатъчно критично, за да бъдат изявени техните силни и слаби страни, мястото и тежестта, която имат в научната дисциплина PR*. Критиката е аргументирана, с активно, но балансирано лично отношение на автора.

Анализирани теоретични източници, различни и значителни по обем, са дали възможност на докторанта да *рамкира и опише много по-ясно някои от моделите, които до този момент са били „разпилени“ като знание*. Резултат в тази посока е и класифицираната като библиография научна литература.

С *научна тежест* в изследването се отличава направената от докторанта *оригинална класификация* на анализирани PR парадигми върху основата на метатеоретични дискурси, умело съчетани с таксономията на

Настася/Раков. Изведени са четири метатеоретични начина на мислене и парадигмите са класифицирани, както следва: „функционалистки дискурс” (симетричен модел); „интерпретативистки дискурс” (реторичен модел); „просветителски дискурс на демаскирането” (феминистки модел); „критичен дискурс на скепсиса” (критичен и постмодернистки модел). По този начин е постигната необходимата дълбочина и подреденост на експлицираното знание в изследването. Същевременно тук изниква основателен въпрос: *Къде в авторовата таксономия се позиционира европейския модел?*

Бих предложил на докторанта да издаде своето изследване под формата на монография, която би била полезна на изследователите в областта на PR, като базов ориентир и най-вече на студентите по масова комуникация и връзки с обществеността, като знание.

Предложеният за рецензиране текст изявява обемна и задълбочена изследователска работа със съответни *приноси резултати*: успешен опит, най-вероятно един от първите, който описва развитието на теоретичния PR за около 30 годишен период; критична изява на силните и слабите страни на отделните теоретични модели и парадигми; определяне на тяхната тежест и място в научната дисциплина PR; изявени взаимовръзки между отделните теоретични модели и парадигми; тяхното оригинално класифициране върху основата на разработени от автора метатеоретични мисловни направления.

Очертаните достойства на дисертационния труд ми дават основание да предложа на уважаемата научна комисия да се даде на Стефан Кирилов Марков исканата образователна и научна степен „доктор“.

19.05.2013г.

Доц. д-р Чавдар Христов